

УДК 657.411.6

М. Д. Корінько,
д. е. н., професор, завідувач кафедри аудиту та підприємництва,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID ID: 0000-0001-6791-610X
І. М. Гриненко,
аспірант кафедри аудиту та підприємництва,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID ID: 0000-0002-0013-2244

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.4.15

РЕЗЕРВИ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: УТОЧНЕННЯ КАТЕГОРІЙНО-ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ

М. Korinko,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of "Audit and entrepreneurship", National academy of statistics, accounting and auditing
I. Grinenko,
Postgraduate student of the Department of Audit and Entrepreneurship,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

RESERVES AS AN OBJECT OF ACCOUNTING: SPECIFICATION OF THE CATEGORY- CONCEPTUAL APPARATUS

В умовах нестабільного та кризового розвитку економіки, посилення негативного впливу наслідків настання ризиків на результати діяльності суб'єкта господарювання, підвищується цінність та доцільність подальшого розвитку й удосконалення процесів резервування на підприємстві. Резерви в діяльності суб'єктів господарювання виступають запорукою стабільного функціонування та дотримання принципу безперервності діяльності. Водночас наявність недоліків на рівні законодавчого регулювання в частині питань формування та використання резервів, опрацювання єдиних підходів до визначення понятійного апарату призводить до неповного розкриття інформації у фінансовій звітності підприємства, а також неможливості забезпечення порівнянності її показників.

У статті наведено результати систематизації підходів науковців до визначення змісту понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення" як об'єктів бухгалтерського обліку. Доведено неправомірність ототожнення зазначених понять на основі результатів проведеного компаративного аналізу їх спільних та відмінних ознак. Запропоновано з точки зору облікового відображення під поняттям "резерв" розуміти об'єкт бухгалтерського обліку, який формується за рахунок відрахування частини прибутку або накопичення ресурсів для покриття можливих та/або очікуваних витрат, а також наслідків виникнення ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища з метою достовірного відображення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання та його фінансового стану. З метою чіткого розмежування наведених понять як об'єктів бухгалтерського обліку наочно представлено їх підпорядкованість та взаємозв'язок у системі бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання.

In the conditions of unstable and crisis development of economy, strengthening of negative influence of consequences of occurrence of risks on results of activity of the economic entity, increase value and expediency of the further development and improvement of processes of reservation at the enterprise. Reserves in the activities of economic entities are a guarantee of stable operation

and compliance with the principle of continuity of activities. However, the presence of shortcomings at the level of legislation in terms of formation and use of reserves, the development of common approaches to defining the conceptual apparatus leads to incomplete disclosure of information in the financial statements of the enterprise and the inability to ensure comparability of its indicators. Only under the condition of unity and consolidation at the legislative level of terminology for distinguishing the economic content of the definitions "fund", "reserve", "provision" will provide the appropriate prerequisites for proper accounting and full disclosure in accordance with the applied conceptual framework of financial reporting.

The article presents the results of systematization of scientists' approaches to determining the content of the concepts "fund", "reserve", "valuation reserve", "provision" as objects of accounting. The illegality of the identification of these concepts on the basis of the results of the comparative analysis of their common and distinctive features is proved. It is proposed from the point of view of accounting under the term "reserve" to understand the object of accounting, which is formed by deducting part of the profit or accumulation of resources to cover possible and / or expected costs and consequences of internal and external economic environment risks. reflection of the financial results of the business entity and its financial condition. In order to clearly delineate the above concepts as objects of accounting, their subordination and relationship in the accounting system of the entity are clearly presented. Scientific substantiation of reserves as an object of accounting will allow to develop proposals for improving the system of its accounting, proper and complete disclosure of information in financial statements in order to protect the interests of society.

Ключові слова: резерв, оціночний резерв, фонд, забезпечення, об'єкт бухгалтерського обліку, термінологія.

Key words: reserve, estimation reserve, fund, provision, object of accounting, terminology.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

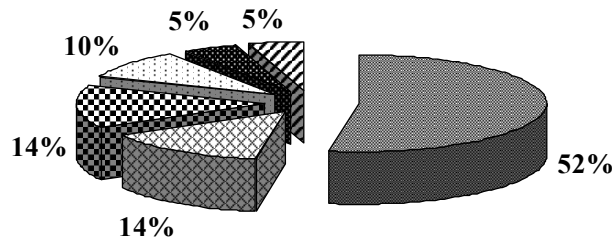
Резерви в діяльності підприємств в умовах невідомості та нестабільності зовнішньоекономічного середовища, є ключовим інструментом гарантування фінансової стабільності та стійкості подальшої господарської діяльності. Євроінтеграційні процеси в економіці країни та активне реформування законодавчої бази в сфері бухгалтерського обліку, засвідчили наявність недоліків у нормативному регулюванні питань формування та використання резервів, необхідності закріплення їх єдиного трактування та розмежування методичних підходів до облікового відображення фондів, резервів та забезпечень. Лише за умови єдності та закріплення на законодавчому рівні термінології для розмежування економічного змісту дефініцій "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення" будуть створені належні передумови для правильного ведення їх бухгалтерського обліку та повного розкриття інформації відповідно до застосованої концептуальної основи фінансової звітності. Уточнення категорійно-понятійного апарату сприятиме правильному визначенню джерел формування резервів, коректному обчисленню розміру резервів та напрямів їх використання, відображенню в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Повністю згодні з Ю.В. Пікуш, Л.М.Пилипенко, що "незважаючи на те, що резервування є чи не найкращим методом захисту підприємства від ризиків, трактування поняття "резерви" сьогодні залишається неузгодженим через відсутність серед науковців єдиного підходу до визначення його змісту та класифікації. Широка різно-

манітність термінологічного апарату та його неоднозначність призводить до хибних джерел формування резервів та напрямів їх використання. Крім того, неузгодженість трактування резервів зумовлює певні труднощі їх бухгалтерського обліку та відображення в балансі суб'єктів господарювання. Особливої актуальності механізм резервування набуває в умовах фінансово-економічної кризи, оскільки відображення резервів у балансі підприємства характеризує його позицію фінансово-майнового стану щодо збереження капіталу та виконання зобов'язань перед контрагентами" [9, с. 281]. Наявність невирішених питань у частині уточнення категорійно-понятійного апарату резервів як об'єкт бухгалтерського обліку зумовлює доцільність та актуальність проведення подальших досліджень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемні питання визначення економічного змісту поняття "резерв", "фонд", "оціночний резерв", "забезпечення" знайшли відображення в працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, наукові статті, дисертаційні дослідження та публікації зазначеним питання присвятили М.І. Баканов, Й. Бетге, В.В. Бочаров, І.М. Вигівська, Ю.А. Верига, С.М. Дячек, Й.С. Завадський, М.О. Козлова, Я.Д. Крупка, Н.М. Малюга, І.В. Нагорна, В.Ф. Палій, Г.В. Савицька, Я.В. Соколов, Л.К. Сук, П.Л. Сук, І.Й. Яремко та інші. Відзначаючи значний науковий доробок у сфері визначення економічного змісту і трактування поняття "резерви", спростування доціль-

- Сукупність ресурсів та запас високоліквідних засобів, накопичених для покриття очікуваних витрат та збитків
- ▣ Прихована, неявна витрата та втрачені потенційні можливості
- ▨ Витрати цільового характеру
- ▩ Накопичення для покриття очікуваних та чітко визначених витрат підприємства
- Внутрішні квазізобов'язання з невизначеною сумою та датою погашення
- ▨ Різновид фонду що формується за рахунок витрат, прибутку та іншого капіталу

Рис. 1. Погляди науковців на трактування поняття "резерв"

Джерело: розроблено співавтором 2.

ності ототожнення даної дефініції з термінами "фонд", "забезпечення" зазначені питання до тепер не втрачають актуальності та дискусійності у сфері бухгалтерського обліку.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є наукове обґрунтування визначення сутності понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення" як об'єктів бухгалтерського обліку для подальшого розвитку та удосконалення організаційно-методичних положень їх облікового відображення.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Формування термінології в системі бухгалтерського обліку є одним із базових та дискусійних питань. Чітке та однозначне трактування понять, оперування ними на практиці та на рівні наукових досліджень, формує цілісне розуміння тих чи інших об'єктів бухгалтерського обліку та економічних явищ, що в подальшому сприяє правильному їх обліковому відображенню. Розмежування та встановлення економічного змісту понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення", обґрунтування спільних та відмінних ознак даних дефініцій є дискусійним питанням сьогодення.

Визначення економічного змісту терміну "фонд" найчастіше зустрічається в довідковій та науковій літературі. Дослідження підходів до трактування поняття "фонд" різними авторами, можна констатувати, що дане поняття найчастіше трактується як накопичення засобів, ресурсів, капіталу з певною метою. Аналіз визначення даного терміну засвідчує наявність одноставності авторів в частині пояснення його економічної суті. Водночас наявні непоодинокі випадки встановлення підпорядкованості та взаємозамінності термінів "фонд" та "резерв".

"Перше застосування терміну "резерв" можна знайти у французькій і латинській мовах: з французької мови слово "reserve" перекладається як "запас", а з латинської — "reservere" означає "економити, зберігати" [3]. Погоджуємось з М.А. Кіпарисовим, який зазначав, що "на відміну від фондів створення резервів відбувається

шляхом збільшення оцінки в активі на предмет здійснення реальних витрат. Усі резерви мають конкретне призначення, але їх обов'язково притаманна короткостроковість" [5, с. 160].

"Існування різноманітних підходів до визначення поняття "резерв" призводить до плутанини в оцінці їхнього економічного змісту у зв'язку з тим, що резерви розглядаються з різних позицій: з позиції держави, регіону, окремої галузі та підприємства" [1, с. 112]. Проаналізувавши різні трактування терміну "резерв", а також наукові напрацювання в частині уточнення його економічного змісту, систематизовані наступні підходи до його трактування (рис. 1).

Аналіз систематизованих підходів науковців до трактування поняття "резерв", дозволяє зробити висновки, що найбільшу питому вагу займає підхід, відповідно до якого резервом є сукупність ресурсів та запасів високоліквідних засобів, які накопичені з метою покриття очікуваних витрат та збитків. Поширеність такого трактування терміну "резерв" зумовлена тим, що основною метою створення резервів є цільове формування ресурсів з метою ефективного управління різними видами ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Оскільки резерви формуються за рахунок активів підприємства, їх створення передбачає понесення витрат цільового характеру, що в подальшому зумовлює необхідність розрахунку втрачених потенційних можливостей. Такий підхід до пояснення змісту терміну "резерв" застосовується найчастіше в економічному аналізі при пошуку невикористаних можливостей підприємства та більш ефективного використання наявних ресурсів.

Розгляд поняття "резерв" як накопичення активів для покриття очікуваних та чітко визначених витрат підприємства засвідчує, що резерви є джерелом компенсації та покриття негативних наслідків настання економічних ризиків та витрат суб'єкта господарювання. В межах даного підходу забезпечується реалізація принципу відповідності доходів і витрат, оскільки формування резервів формує засоби для покриття можливих

та/або очікуваних витрат збитків в цілях достовірного відображення фінансового стану підприємства.

Трактування дефініції "резерв" як різновиду фонду, що формується за рахунок витрат, прибутку та іншого капіталу також заслуговує на увагу. Погоджуємося з С.М. Дячек [4], Ю.Н. Лачіновим [6] та І.М. Вигівською [2], що резерв є різновидом фонду. "Всі резерви, які формуються та відображаються в бухгалтерському обліку підприємств є фінансовими, можуть мати різні джерела утворення (витрати або прибуток, інший капітал) виражені лише у грошовому вимірнику та використовуються за цільовим призначенням їх створення" [2, с. 56—57].

Отже, враховуючи наведені підходи до трактування поняття "резерв" можна констатувати неправомірність ототожнення термінів "фонд" та "резерв". Поняття "фонд" є більш ширшим ніж поняття "резерв", й резерв слід розглядати як один із елементів фонду.

Резерви за своїм змістом також є об'єктом бухгалтерського обліку, оскільки факти господарського життя пов'язані з нарахуванням та використанням резервів відображаються на рахунках бухгалтерського обліку. Пропонуємо під поняттям "резерв" розуміти об'єкт бухгалтерського обліку, який формується за рахунок відрахування частини прибутку або накопичення ресурсів для покриття можливих та/або очікуваних витрат, а також наслідків виникнення ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища з метою достовірного відображення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання та його фінансового стану.

Важливою складовою системи резервів підприємства є оціночні резерви або регулятори. Слід зауважити, що оціночні резерви слід досліджувати та виокремлювати як важливу складову резервів суб'єкта господарювання. "У науковій літературі відсутнє визначення "регулятори", а також відсутнє визначення "оціночні резерви". Оціночні резерви відрізняються від резервів за економічним змістом. Формування регуляторів (оціночних резервів) передбачено для матеріально-виробничих запасів, фінансових вкладень, які не мають точної ринкової вартості, і сумнівної дебіторської заборгованості при наявності відповідних підстав. Оціночні резерви являють собою показник, який посилює достовірність бухгалтерської звітності і повноту, розкриває в ній відомості про фінансово-господарську діяльність організації. Це пов'язано з тим, що оціночні резерви є регулюючими статтями, що зменшують оцінку активів в бухгалтерському балансі, і витрат, що впливають на кінцевий фінансовий результат в звіті про фінансові результати (про сукупний дохід)" [10, с. 35].

Завдяки правильно організованій системі бухгалтерського обліку резервів та оціночних резервів (регуляторів), забезпечується дотримання принципів бухгалтерського обліку та реалізуються основні завдання системи резервування, зокрема:

— захист суб'єкта господарювання від фактичних потенційних ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, які можуть призвести до збитків та негативних наслідків інших подій, які суб'єкт господарювання може передбачити заздалегідь;

— відображення наслідків ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища в системі бухгалтерського

обліку для формування достовірного, чіткого та надійного уявлення про фінансовий стан підприємства.

Досить часто в науковій літературі та в практичній діяльності ототожнюються поняття "резерв" та "забезпечення", що також є не правильним, оскільки дані поняття є різними за економічним змістом та функціональним призначенням.

Трактування поняття "забезпечення" як об'єкта бухгалтерського обліку наведено в П(С)БО 11 "Зобов'язання" [8] та МСБО 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи" [7]. У зазначених стандартах наведено таке визначення терміну "забезпечення": це зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу. Визначення поняття "резерв" відсутнє як на рівні національних так і на рівні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

"Забезпечення створюється при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого ймовірно призведе до зменшення ресурсів, що втілюють в собі економічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. Забезпечення використовуються для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких вони були створені. Забороняється створювати забезпечення для покриття майбутніх збитків від діяльності підприємства" [2, с. 56—57].

Таким чином, слід чітко розмежовувати поняття "резерв" та "забезпечення", оскільки вони є спорідненими але різними за змістом категоріями, які мають відмінні підходи до їх облікового відображення. З метою детального розмежування змісту понять "фонд", "резерв", "забезпечення" наведені їх спільні та відмінні ознаки в таблиці 1.

Дослідження економічної суті понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення" засвідчує наявність взаємозв'язків, підпорядкованості та відмінних ознак між даними обліковими категоріями. Взаємозалежність досліджуваних категорій, як об'єктів бухгалтерського обліку та їх місце в обліковій системі підприємства представлено на рисунку 2.

Наявність відмінностей в організаційно-методичному забезпечення облікового відображення зазначених об'єктів бухгалтерського обліку зумовлює потребу їх подальшого удосконалення та розвитку. Забезпечення стійкого розвитку суб'єктів господарювання різних галузей, порівнянність показників фінансової звітності, досягнення мети, яка відповідає інтересам власників і користувачів фінансової звітності є неможливими без наявності дієвої системи бухгалтерського обліку резервів.

ВИСНОВКИ

В умовах підвищення ринкової конкуренції забезпечення стабільності діяльності підприємства першорядного значення набуває система резервування як один із дієвих механізмів нівелювання впливу економічних ризиків. Для реалізації зазначеної мети все більшої актуальності набувають пошук раціональних шляхів створення резервів, які б нівелювали негативний вплив ризиків на господарську діяльність підприємства. Резерви одночасно виступають механізмом формування об'єктивної інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства для зацікавлених користувачів, джерелом

Таблиця 1. Компаративний аналіз дефініцій "фонд", "резерв" та "забезпечення"

№ з/п	Фонд	Резерв	Забезпечення
1. Спільні ознаки			
1.1	Основна мета створення фондів, резервів та забезпечень на підприємстві – управління різними видами ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання		
1.2	Суми створених фондів, резервів та забезпечень відображаються в системі бухгалтерського обліку підприємства та фінансовій звітності, що в подальшому впливає на ухвалення рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами		
1.3	Законодавча неврегульованість і диференціація наукових підходів до порядку відображення операцій формування фондів, резервів, забезпечень у системі бухгалтерського обліку		
2. Відмінні ознаки			
2.1	Ресурс чи запас, який має цільове призначення, а також використовується з певною метою	Ресурси (запас), який зберігається для використання у разі потреби та для покриття майбутніх витрат	Зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу
2.2	Створення та використання фондів регламентується на законодавчому рівні, а також на рівні внутрішніх розпорядчих документів, які можуть встановлювати окремі обмеження, що використання фондів	Відсутні юридичні обмеження для використання зарезервованих коштів	Забезпечення використовуються для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких вони були створені
2.3	Фонди відображаються у складі активів, капіталу підприємства	Резерви можуть відображатися в складі активів, капіталу та зобов'язань	Забезпечення відображається у складі зобов'язань
2.4	Фонди формують систему накопичення майна підприємства та резервну систему підприємства	Резерви формують резервну систему підприємства	Забезпечення належить до двох систем підприємства – резервної системи та системи зобов'язань підприємства

Джерело: розроблено співавтором 2.

компенсації несприятливих наслідків ризиків діяльності для забезпечення стійкого фінансового стану.

На основі аналізу підходів до визначення сутності категорійно-понятійного апарату виявлено розбіжності

у трактуванні понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв" та "забезпечення". Доведено неправомірність отождення зазначених понять на основі результатів проведеного компаративного аналізу їх спільних та

Рис. 2. Сутність понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "забезпечення" в системі бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання

Джерело: розроблено співавтором 2.

відмінних ознак. Запропоновано з точки зору облікового відображення під поняттям "резерв" розуміти об'єкт бухгалтерського обліку, який формується за рахунок відрахування частини прибутку або накопичення ресурсів для покриття можливих та/або очікуваних витрат, а також наслідків виникнення ризиків внутрішнього та зовнішнього економічного середовища з метою достовірного відображення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання та його фінансового стану. Наукове обґрунтування резервів як об'єкта бухгалтерського обліку дозволить розробити пропозиції з удосконалення системи його облікового відображення, належного й повного розкриття інформації у фінансовій звітності з метою захисту інтересів суспільства.

Література:

1. Астахова М.М. Проблемні аспекти термінології та класифікації резервів підприємства. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2008. № 611. С. 111—117.
2. Вигівська І.М. Проблеми трактування понять "фонд", "резерв", "оціночний резерв", "регулятив", "забезпечення" // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. Вип. 18. Ч. I. С. 55—61.
3. Воблий К.Г. Основы экономии страхования. К., 1915. С. 67.
4. Дячек С.М. Відображення в бухгалтерському обліку та аналіз резервів молокопереробних підприємств АПК: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.09. К., 2008. 24 с.
5. Кипарисов Н.А. Основы балансоведения. М.: Наркомторг СССР, 1928. 295 с.
6. Лачинов Ю.Н. Бухгалтерия экономики: Междисциплин. учеб. пособ. для студ. М.: Компания спутник+, 2002. 124 с.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 "Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 20 20 від 31.01.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
9. Пікуш Ю.В., Пилипенко Л.М. Сутність і класифікація резервів підприємства з метою їх бухгалтерського обліку // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2012. № 727. С. 280—285.
10. Предко І.Ю. Формування резервів майбутніх витрат і платежів в обліково-контрольному забезпеченні як один із шляхів зниження ризиків діяльності підприємств в умовах кризи. Облік і фінанси. 2016. № 3 (73). С. 31—37.

References:

1. Astakhova, M.M. (2008), "Problematic aspects of terminology and classification of enterprise reserves", *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*, vol. 611, pp. 111—117.
2. Vyhivska, I.M. (2010), "Problems of interpretation of the concepts "fund", "reserve", "assessment reserve", "regulation", "provision", *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho*

natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. *Ekonomichni nauky*, vol. 18, p. 1, pp. 55—61.

3. Vobliy, K.G. (1915), *Osnovy ekonomyy strakhovaniya* [Basics of insurance savings], Kyiv, Russia.
4. Dyachek, S.M. (2008), "Reflection in accounting and analysis of reserves of dairy enterprises of agro-industrial complex", Ph.D. Thesis, Kyiv, Ukraine.
5. Kiparisov, N.A. (1928), *Osnovy balansovedeniya* [Fundamentals of balance studies], Narkomtorg, Moscow, SSSR.
6. Lachinov, Yu. N. (2002), *Buhgalterija jekonomiki* [Accounting of Economics: Interdisciplines. textbook allowance. for students], Kompanija sputnik+, Moscow, Russia.
7. International Accounting Standard (1999), "37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (Accessed 15 February 2021).
8. Ministry of Finance of Ukraine, (2000), "Regulation (standard) of accounting 11 "Liabilities", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (Accessed 15 February 2021).
9. Pikush, Y.V. and Pilipenko, L.M. (2012), "The essence and classification of reserves of the enterprise for the purpose of their accounting", *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*, vol. 727, pp. 280—285.
10. Predko, I.Yu. (2016), "Formation of reserves for future expenses and payments in accounting and control support as one of the ways to reduce the risks of enterprises in a crisis", *Oblik i finansy*, vol. 3 (73), pp. 31—37.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2021 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73